

Σχολική Ψυχολογία

Ενότητα 7

Σχολεία και Τάξεις που Προάγουν την Ψυχική Ανθεκτικότητα

Ελευθερία Ν. Γωνίδα
Τμήμα Ψυχολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σχολεία και Τάξεις που Προάγουν την Ψυχική Ανθεκτικότητα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ψυχική Ανθεκτικότητα: Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Ψυχική Ανθεκτικότητα:

Εννοιολογικός προσδιορισμός (1/3)

→ Ο όρος της Ψυχικής Ανθεκτικότητας (ΨΑ) χρησιμοποιείται συνήθως σε σχέση με τρεις τύπους φαινομένων:

(α) Τα θετικά αναπτυξιακά επιτεύγματα παιδιών που ζουν σε πλαίσια 'υψηλού' κινδύνου (π.χ., συνθήκες χρόνιας φτώχειας, κατάχρηση ουσιών από γονείς).

(β) Τη σταθερή και αυξανόμενη ικανότητα του ατόμου να ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος κάτω από συνθήκες παρατεταμένου άγχους (π.χ., δύσκολο διαζύγιο γονέων).

(γ) Την αντιμετώπιση και ανάνηψη τραυματικών γεγονότων (π.χ., πόλεμος, φυσικές καταστροφές, απώλεια αγαπημένου προσώπου).

Ψυχική Ανθεκτικότητα:

Εννοιολογικός προσδιορισμός (2/3)

→ Εναλλακτικοί ορισμοί της ΨΑ παρά τις πολλές ομοιότητες:

- Διαδικασία προσωπικής επανόρθωσης και ανάπτυξης (Higgins, 1994).
- Η ικανότητα του ατόμου να επανέρχεται, να αντέχει στις δυσκολίες και να επαναδομεί τον εαυτό του (Wolin, 1993).
- Η διαδικασία της αντιμετώπισης αντίξων και αγχογόνων γεγονότων ή καταστάσεων που προκαλούν τις αντοχές των ατόμων με έναν τρόπο που προσδίδει στο άτομο επιπρόσθετους προστατευτικούς μηχανισμούς και δεξιότητες αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων από αυτές που διέθετε πριν από τα αντίξοα γεγονότα (Richardson et al., 1990).
- Η ικανότητα του ατόμου να αναγεννάται, να επανέρχεται, να προσαρμόζεται με επιτυχία στο περιβάλλον παρά τις αντιξοότητες και να αναπτύσσει κοινωνική, ακαδημαϊκή και επαγγελματική επάρκεια, παρά την έκθεσή του σε έντονο στρες ή απλά στις αγχογόνες καταστάσεις που διέπουν και είναι εγγενείς πλέον σήμερα στο σύγχρονο κόσμο (Rirkin & Hooperman, 1991).

Ψυχική Ανθεκτικότητα: Εννοιολογικός προσδιορισμός (3/3)

Γενικά, η έρευνα έχει εντοπίσει στα ψυχικώς ανθεκτικά άτομα έναν **κοινό πυρήνα ατομικών χαρακτηριστικών αλλά και υποστηρικτικών δικτύων** (από την οικογένεια μέχρι την ευρύτερη κοινότητα) ανεξαρτήτως κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου, εθνότητας ή πολιτισμικού πλαισίου (προστατευτικοί παράγοντες).

→ **Προστατευτικοί παράγοντες**: είτε 'εγγενή' χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου είτε του περιβάλλοντος στο οποίο ζει το άτομο, που μετριάζουν την αρνητική επίδραση των αγχογόνων γεγονότων και καταστάσεων.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προαγωγή της Ψυχικής Ανθεκτικότητας στο Σχολικό Πλαίσιο

Προαγωγή της Ψυχικής Ανθεκτικότητας στο σχολικό πλαίσιο (1/2)

Εκτός από την **οικογένεια**, το **σχολείο** αποτελεί το πιο κατάλληλο πλαίσιο προαγωγής της ψυχικής ανθεκτικότητας των παιδιών και των εφήβων.

ΓΙΑΤΙ;

→ Οι σχολικές κοινότητες μπορούν:

(α) να εξασφαλίζουν εκείνες τις περιβαλλοντικές συνθήκες που προάγουν τις συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν την ΨΑ,

και

(β) να προωθούν την εφαρμογή κατάλληλων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων αλλά και προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης με στόχο την ανάπτυξη ατομικών προστατευτικών παραγόντων.

Προαγωγή της Ψυχικής Ανθεκτικότητας στο σχολικό πλαίσιο (2/2)

ΑΡΑ, κρίσιμο σημείο η συνειδητοποίηση από μέρους της σχολικής κοινότητας του σημαντικού της ρόλου στην ανάπτυξη της ΨΑ:

→ Λύση για τα **παιδιά** που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ως προς τη σχολική επιτυχία και την κοινωνική επάρκεια.

→ Λύση για τους **εκπαιδευτικούς** που ανησυχούν για τις αλλαγές που συμβαίνουν και τη συσσώρευση των προβλημάτων και είναι αποκαρδιωμένοι από την τρέχουσα κατάσταση στα σχολεία.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προστατευτικοί Παράγοντες

Ενδογενείς προστατευτικοί παράγοντες (1/5)

→ Πρόκειται για τα ατομικά χαρακτηριστικά που υποβοηθούν στην ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Ποια είναι;

1. Κοινωνικές δεξιότητες, χρήσιμες στη ζωή (ικανότητα λήψης αποφάσεων, διεκδικητικότητα, έλεγχος παρορμητικότητας, ικανότητα επίλυσης προβλημάτων).
2. Θέτει τον εαυτό του/της στην υπηρεσία των άλλων ή/και την επίτευξη κάποιου σκοπού.
3. Κοινωνικότητα, μπορεί να λειτουργεί ως φίλος και να συνάπτει υγιείς και ζεστές σχέσεις με τους άλλους.
4. Αίσθηση χιούμορ.
5. Εσωτερική έδρα ελέγχου.

Ενδογενείς προστατευτικοί παράγοντες (2/5)

6. Αυτονομία- ανεξαρτησία.
7. Αισιόδοξη στάση για προσωπική εξέλιξη.
8. Ευελιξία.
9. Ικανότητα μάθησης.
10. Κίνητρα επίτευξης.
11. Προσωπική επάρκεια /τα καταφέρνει καλά τουλάχιστον σε κάποιον τομέα.
12. Αίσθηση αξίας του εαυτού και εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του.

Περιβαλλοντικοί προστατευτικοί παράγοντες (3/5)

→ Τα χαρακτηριστικά των οικογενειών, των σχολείων, των κοινοτήτων και των ομάδων συνομηλίκων που υποβοηθούν την ανάπτυξη της ΨΑ.

Ποια είναι;

1. Προαγωγή της δημιουργίας στενών δεσμών.
2. Ενθάρρυνση της διαδικασίας της μάθησης.
3. Θετικό στυλ αλληλεπίδρασης (ζεστές διαπροσωπικές σχέσεις και χαμηλά επίπεδα κριτικής).
4. Σαφή όρια (κανόνες, συνήθειες, νόμοι).
5. Ανάπτυξη υποστηρικτικών σχέσεων με πολλούς ενήλικες που νοιάζονται και φροντίζουν.

Περιβαλλοντικοί προστατευτικοί παράγοντες (4/5)

6. Καταμερισμός ευθυνών, παροχή υπηρεσιών και βοήθεια σε άλλους.
7. Ικανοποίηση βασικών αναγκών (στέγης, εργασίας, υπηρεσιών υγείας, ψυχαγωγίας κτλ.).
8. Υψηλές αλλά ρεαλιστικές προσδοκίες για επιτυχία.
9. Ενθάρρυνση των παιδιών να θέτουν στόχους και να έχουν τον έλεγχο.
10. Συμβολή στην ανάπτυξη αξιών και κοινωνικών δεξιοτήτων ήδη από την προσχολική ηλικία.
11. Παροχή ευκαιριών για ανάληψη ευθύνης και συμμετοχή στη λήψη απόφασης.
12. Αναγνώριση των δυνατοτήτων και ενδεχόμενων ειδικών ικανοτήτων του κάθε παιδιού.

Προστατευτικοί παράγοντες (5/5)

- Η παρουσία έστω και **ενός** προστατευτικού παράγοντα μπορεί να είναι **επαρκής** για την αντιμετώπιση δυσκολιών και αγχογόνων πλαισίων.
- Η εμφάνιση πρόσθετων χαρακτηριστικών ΨΑ συχνά μπορεί να είναι αποτέλεσμα **ενός μόνον αρχικά διαθέσιμου προστατευτικού παράγοντα**.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ανάπτυξη της Ψυχικής Ανθεκτικότητας

Ανάπτυξης της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Ο τροχός της ΨΑ (1/12)

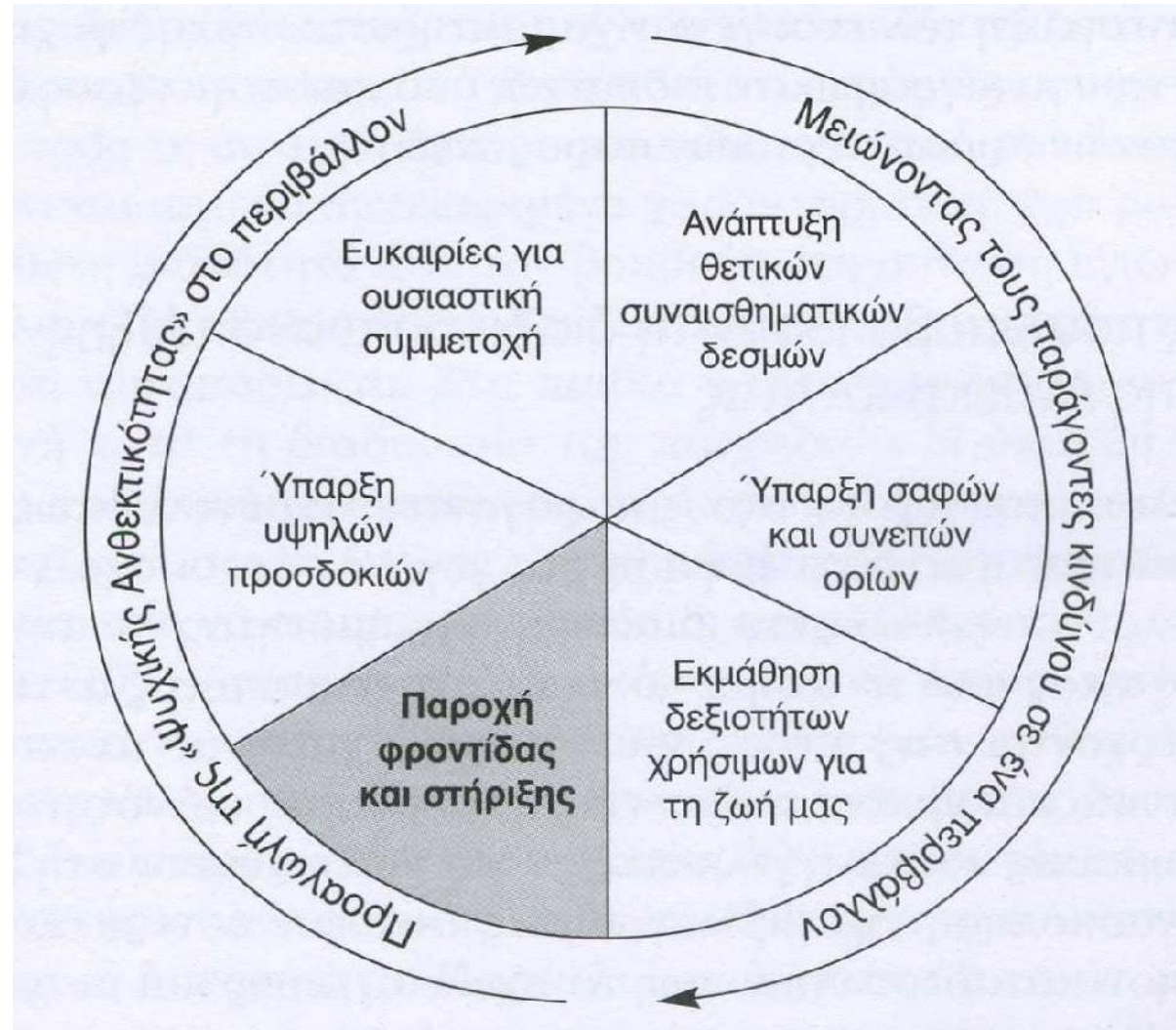
Η βιβλιογραφία καταδεικνύει με συνέπεια ότι το σχολείο, πέρα από την οικογένεια και την ευρύτερη κοινότητα, αποτελεί περιβάλλον ιδιαίτερης κρισιμότητας για την ανάπτυξη εκείνων των χαρακτηριστικών στα παιδιά που θα τα καθιστούν ικανά να ανταπεξέρχονται στις αντιξοότητες και τα προβλήματα.

Ειδικότερα, προτείνονται **έξι κρίσιμα στοιχεία** τα οποία θα πρέπει να χαρακτηρίζουν ένα πλαίσιο (σχολείο), έτσι ώστε να προάγεται η ΨΑ των παιδιών.

Τροχός της ΨΑ

Ανάπτυξη της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Ο τροχός της ΨΑ (2/12)

Σχήμα 1: Ο τροχός της ΨΑ
(Henderson & Milstein,
2003/2008, σελ. 34).

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (3/12)

A. Μετριάζοντας τους παράγοντες κινδύνου: (1-3, ιδιαίτερα κατά την εφηβεία)

1) Ανάπτυξη θετικών συναισθηματικών δεσμών

(σχέσεις με άλλους ανθρώπους που νοιάζονται και φροντίζουν, εμπλοκή σε φιλοκοινωνικές δραστηριότητες, αναγνώριση των προσωπικών προτιμήσεων μάθησης του κάθε παιδιού).

ΠΩΣ;

- Ενεργητική συμμετοχή των γονέων στα σχολικά δρώμενα.
- Ενημέρωση όλων των γονέων σε τακτά διαστήματα για τα επιτεύγματα των παιδιών τους (όχι μόνον τα μαθησιακά...).
- Οργάνωση δραστηριοτήτων (αθλητικών, πολιτιστικών, μαθησιακών) μετά το σχολείο (συχνά σε συνεργασία με τους γονείς).
- Καλλιέργεια της πολλαπλής νοημοσύνης των παιδιών, σεβασμός και αξιοποίηση εναλλακτικών τρόπων μάθησης.

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (4/12)

2) Δημιουργία σαφών και ξεκάθαρων στόχων

(αποσαφήνιση προσδοκιών για την επιθυμητή και τη μη-επιθυμητή συμπεριφορά, συνεπής εφαρμογή των συνεπειών, κυρίως σε συνδυασμό και με άλλα στοιχεία).

ΠΩΣ;

- Εμπλοκή των μαθητών στη διαδικασία θεσμοθέτησης σαφών ορίων και κανόνων συμπεριφοράς καθώς και της εφαρμογής τους, συμπεριλαμβανομένων και των συνεπειών παραβίασής τους (έμφαση στην απουσία τιμωρητικής διάθεσης, διάθεση φροντίδας & διευκόλυνσης του έργου).
- Οι κανόνες γνωστοποιούνται και κατανοούνται από όλη τη σχολική κοινότητα (π.χ., μαθητές κάνουν πόστερ με τους κανόνες του σχολείου).
- Καταγραφή κανόνων με τρόπο που να αναδεικνύει τα δικαιώματα των παιδιών (π.χ., έχω δικαίωμα να με σέβονται, να είμαι ασφαλής, να είμαι ελεύθερος από εξαρτήσεις ουσιών, να μου συμπεριφέρονται με φροντίδα, να παίζω με τα παιχνίδια της τάξης μου κ.ο.κ.). Το 'καταστατικό' αυτό υπογράφεται από όλα τα παιδιά και αποστέλλεται στο σπίτι για υπογραφή από τον έναν τουλάχιστον γονέα.

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (5/12)

- 3) Εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων χρήσιμων στη ζωή**
(ικανότητα σύναψης συνεργατικών σχέσεων, λήψη αποφάσεων, επίλυση συγκρούσεων με υγιή τρόπο, δεξιότητες επικοινωνίας και διεκδικητικότητας, διαχείριση του άγχους).

ΠΩΣ;

- Συνεργατική μάθηση.
- Συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τα ίδια και την τάξη/σχολείο τους.
- Ειδικά προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης (έμφαση στη διάρκεια και στη συνέχεια των προγραμμάτων αυτών / 15 συναντήσεις την πρώτη χρονιά, περίπου 8 κάθε επόμενη χρονιά).

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (6/12)

B. Προάγοντας την ψυχική ανθεκτικότητα (4-6):

4) Παροχή στήριξης και φροντίδας

(το πιο σημαντικό στοιχείο προαγωγής της ΨΑ / θετική αποδοχή και ενθάρρυνση χωρίς όρους, ειδικά σε καταστάσεις αντιξοότητας / οικογένεια αλλά και δάσκαλοι, συνομήλικοι, γείτονες, ειδικοί, κατοικίδια).

ΠΩΣ;

- Όχι μόνο σε επίπεδο στάσεων αλλά και συμπεριφοράς.
- Προσοχή και σεβασμός σε όλους τους μαθητές, ειδικά σε αυτούς που τείνουν να μη συμμετέχουν.
- Ο/η εκπαιδευτικός γνωρίζει τα ονόματα των παιδιών και αποκαλεί τα παιδιά με αυτά.

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (7/12)

- Ενδιαφέρον για τα παιδιά που παρουσιάζουν δυσκολίες ή περνούν κάποια περίοδο αντιμετώπισης με προβλήματα / αναγνώριση των δυνατοτήτων τους και ενθάρρυνση της αξιοποίησής τους.
- Παροχή κινήτρων, κυρίως μέσα από τη διαμόρφωση ιστορικού επιτυχιών και τη βελτίωση, αλλά και σε σχέση με καλές πράξεις, φιλοκοινωνικές συμπεριφορές κτλ.
- Λεκτική διαβεβαίωση στοιχείων της ΨΑ (π.χ., “και μόνο το γεγονός ότι καταλαβαίνεις τι συμβαίνει στο σπίτι είναι μια πολύ σπουδαία ικανότητά σου”).

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (8/12)

5) Ύπαρξη υψηλών προσδοκιών και σαφής έκφρασή τους

(υψηλές αλλά ρεαλιστικές προσδοκίες, κινητοποίηση των παιδιών, ένδειξη εμπιστοσύνης, υιοθέτηση τέτοιων προσδοκιών και από τα ίδια / το ίδιο ισχύει και για τους εκπαιδευτικούς).

ΠΩΣ;

- Λεκτικά μηνύματα που ενισχύουν τις πεποιθήσεις αυτό-αποτελεσματικότητας (ΑΑ) και δείχνουν εμπιστοσύνη στις ικανότητες των παιδιών.
- Ανάθεση εργασιών με ικανοποιητικό βαθμό δυσκολίας.
- Ενθάρρυνση των μαθητών σε ενεργητική συμμετοχή.
- Περιορισμός του ανταγωνισμού.
- Αναγνώριση των διαφορετικών προτιμήσεων μάθησης.
- Ένδειξη ενδιαφέροντος και φροντίδας προς τους μαθητές ως έκφραση προσδοκιών.

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Προτάσεις εφαρμογής (9/12)

6) Παροχή ευκαιριών για ουσιαστική συμμετοχή

(παροχή ευκαιριών στα παιδιά, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς για την ανάληψη μερών ευθύνης για τα σχολικά δρώμενα, συμμετοχή στον προγραμματισμό, στη θέσπιση στόχων προς επίτευξη και την παροχή βοήθειας σε τρίτους).

ΠΩΣ;

- Οι μαθητές αντιμετωπίζονται ως ενεργητικοί συμμετέτοχοι στη μαθησιακή διαδικασία αλλά και τη σχολική ζωή και όχι ως παθητικοί δέκτες (πιο μαθητοκεντρική διδασκαλία).
- Με πρόγραμμα σπουδών πιο σχετικό με την καθημερινή πραγματικότητα.
- Με συμμετοχή των μαθητών στη λήψη αποφάσεων, σε διάφορες επιτροπές, σε εθελοντικές δραστηριότητες (π.χ., έκδοση εφημερίδας, κατασκευές για την ενίσχυση του ταμείου της τάξης, καθαριότητα του σχολείου κτλ. / «ποτέ μην κάνετε στο χώρο του σχολείου αυτό που μπορούν να κάνουν τα ίδια τα παιδιά»).

Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας (10/12)

Συνδυασμένη εφαρμογή των έξι στοιχείων οδηγεί στην ανάπτυξη:

(α) θετικής εικόνας για τον εαυτό,

(β) στενής σχέσης με το σχολείο και θετική στάση προς αυτό,

ΑΛΛΑ και

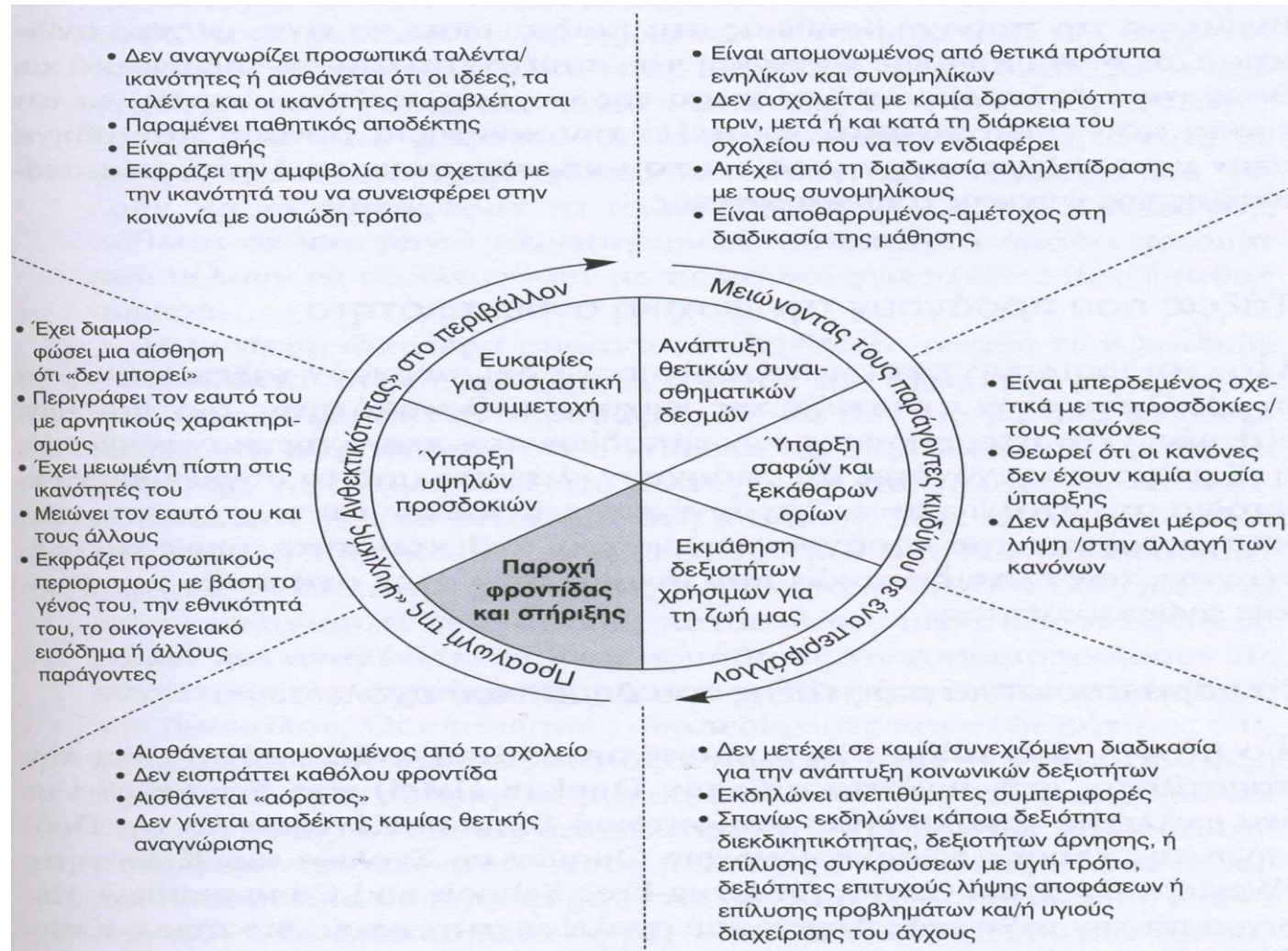
(γ) καλύτερες επιδόσεις σε σταθμισμένα τεστ,

(δ) σημαντική μείωση των ποσοστών της εφηβικής εγκληματικότητας, της κατάχρησης ουσιών και των αποβολών των μαθητών (Hawkins et al., 1992).

Προφίλ μαθητή που χρειάζεται ενίσχυση της ΨΑ (11/12)

Σχήμα 2: Προφίλ μαθητή (Henderson & Milstein, 2003/2008, σελ. 47).

Προφίλ μαθητή με χαρακτηριστικά ΨΑ (12/12)

- Πιστεύει ότι έχει λόγο στις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο της τάξης/του σχολείου του
- Συμμετέχει ενεργά στην παροχή βοήθειας στους άλλους μέσω της συνεργατικής μάθησης, μέσω της μάθησης για παροχή υπηρεσιών στην κοινότητα, και μέσω της βοήθειας των συνομηλίκων του, ή μέσω άλλων διόδων
- Επιδεικνύει μια αίσθηση αυτο-αποτελεσματικότητας όταν ανταποκρίνεται σε νέες προκλήσεις

- Έχει διαμορφώσει μια στενή σχέση με τουλάχιστον έναν ενήλικα που νοιάζεται και φροντίζει στο σχολείο
- Ασχολείται με δραστηριότητες πριν, μετά ή και κατά τη διάρκεια του σχολείου που τον/την ενδιαφέρουν
- Συμμετέχει στη συνεργατική αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους, μέσω των διδακτικών στρατηγικών και/ή των σχολικών προγραμμάτων
- Σχετίζεται θετικά με τη διαδικασία της μάθησης

- Πιστεύει ότι κάθε θετικός στόχος/προσδοκία μπορεί να επιτευχθεί
- Δείχνει εμπιστοσύνη στις ικανότητές του και στους άλλους
- Ενθαρρύνει τον εαυτό του και τους άλλους να δώσουν τον καλύτερό τους εαυτό

- Κατανοεί και συμμορφώνεται με τις ισχύουσες διαδικασίες και τους κανόνες
- Συμμετέχει στην αλλαγή των διαδικασιών και των κανόνων

- Αισθάνεται ότι το σχολείο είναι ένα πλαίσιο που νοιάζεται για αυτόν/αυτήν και φροντίζει
- Έχει διαμορφώσει μια αίσθηση «του ανήκειν»
- Βλέπει το σχολείο σαν μία κοινότητα
- Είναι δυνατόν να διακρίνει πολλούς τρόπους που μπορούν να του δώσουν αναγνώριση και να τον ανταμείψουν

- Λαμβάνει συνεχιζόμενη ανατροφοδότηση για κοινωνικές δεξιότητες, ανάλογες με το εξελικτικό του επίπεδο
- Έχει ενσωματώσει τις συγκεκριμένες δεξιότητες, ώστε η διεκδικητικότητα, η ικανότητα να λείει όχι, η επίλυση συγκρούσεων με υγιή τρόπο, οι δεξιότητες επιτυχούς λήψης αποφάσεων ή επίλυσης προβλημάτων και η υγιής διαχείριση του άγχους να αποτελούν μέρος της καθημερινής του ζωής

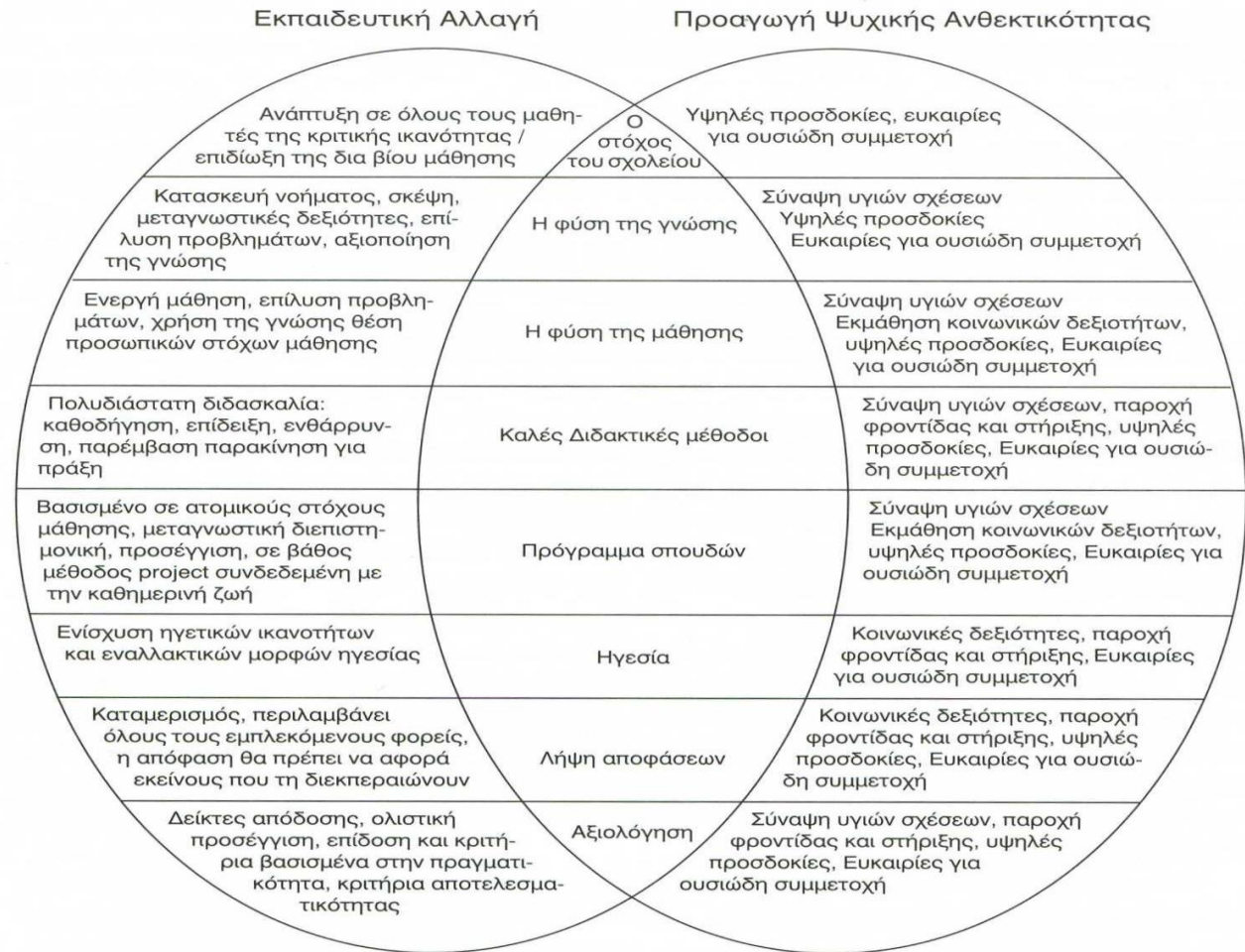
Σχήμα 3: Προφίλ μαθητή (Henderson & Milstein, 2003/2008, σελ. 60).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ψυχική Ανθεκτικότητα Αποτελεσματική Εκπαίδευση, και Ακαδημαϊκά Επιτεύγματα

Διασύνδεση της αποτελεσματικής εκπαίδευσης με την ΨΑ (1/2)

Σχήμα 4: Διασύνδεση αποτελεσματικής εκπαίδευσης και προαγωγής της ΨΑ (Henderson & Milstein, 2003/2008, σελ. 62).

Ψυχική Ανθεκτικότητα και ακαδημαϊκά επιτεύγματα (2/2)

- Η ΨΑ δεν αποτελεί 'άλλο ένα πρόγραμμα' μεταξύ των πολλών που καλούνται οι εκπαιδευτικοί να υλοποιήσουν σήμερα.
- Ταυτίζεται με το σύγχρονο αποτελεσματικό σχολείο και την άριστη εκπαίδευση, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκών επιτευγμάτων.
- Αντιστρόφως, η άριστης ποιότητας εκπαίδευση συμβάλλει στην ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Βιβλιογραφία (1/1)

Doll, B., Zucker, S., & Brehm, K. (2004/2009 μετ.). *Σχολικές τάξεις που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς να δημιουργήσουμε ευνοϊκό περιβάλλον για μάθηση*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός (Μετ.: Ε. Θεοχαράκη, Επιστ. Επιμ.: Χ. Χατζηχρήστου).

Henderson, N., & Milstein, M. M. (2003/2008, μετ.). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός (Μετ.: Β. Βασσάρα, Επιστ. Επιμ.: Χ. Χατζηχρήστου).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Σχήμα 1: “Ο τροχός της Ψυχικής Ανθεκτικότητας”. Άδεια με την οποία διατίθεται: Copyright – All rights reserved. Πηγή: Henderson, N., & Milstein, M. M. (2003/2008, μετ.). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*, σελ. 34. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός (Επιστημονική Επιμέλεια: Χρυσή Χατζηχρήστου).

Σχήμα 2: “Προφίλ μαθητή”. Άδεια με την οποία διατίθεται: Copyright – All rights reserved. Πηγή: Henderson, N., & Milstein, M. M. (2003/2008, μετ.). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*, σελ. 47. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός (Επιστημονική Επιμέλεια: Χρυσή Χατζηχρήστου).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

Σχήμα 3: “Προφίλ μαθητή”. Άδεια με την οποία διατίθεται: Copyright – All rights reserved. Πηγή: Henderson, N., & Milstein, M. M. (2003/2008, μετ.). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*, σελ. 60. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός (Επιστημονική Επιμέλεια: Χρυσή Χατζηχρήστου).

Σχήμα 4: “Διασύνδεση αποτελεσματικής εκπαίδευσης και προαγωγής της ΨΑ”. Άδεια με την οποία διατίθεται: Copyright – All rights reserved. Πηγή: Henderson, N., & Milstein, M. M. (2003/2008, μετ.). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*, σελ. 62. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός (Επιστημονική Επιμέλεια: Χρυσή Χατζηχρήστου).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, **Ελευθερία Ν. Γωνίδα**.
Ενότητα 7: «**Σχολεία και Τάξεις που προάγουν την Ψυχική Ανθεκτικότητα**».
Έκδοση: **1.0**. Θεσσαλονίκη **2015**. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS220/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας 7

Επεξεργασία: Εύχαρις Κιζιρίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

